

дослідити поняття судового прецеденту, а також його зміст і місце серед джерел кримінального права.

Вивченню самого поняття «судовий прецедент» звертається недостатньо уваги через його нетиповість для загальної системи права. Досить широке коло науковців вважає, що судові прецеденти будуть зникати через деякий час внаслідок того, що самі стануть основою кодифікованих джерел права. Разом з тим, існує думка, що прецеденти замінять кодифіковані акти законодавства, через їх здатність регулювати більш вузьке коло суспільних відносин.

Саме через розбіжність думок з приводу судового прецеденту та його необхідності як джерела кримінального права, варто чітко визначити його місце в національній системі права.

У цій роботі розглянутий судовий прецедент як спосіб подолання прогалин та колізій в кримінальному праві, а також процес розвитку прецедентного права, його тлумачення в країнах з англо-саксонською правовою системою. Крім того, звернено увагу підходам до розуміння судового прецеденту в країнах з різними правовими системами, тенденціям розвитку джерел кримінального права та принципу «верховенства закону» у країнах з романо-германською правовою системою. Тож, проаналізувавши зазначені питання, слід зробити висновок, що судові прецеденти в Україні вже є джерелами права, проте неофіційними. Цю проблему можливо вирішити шляхом створення «загальної правової доктрини», в основу якої, закласти судову практику Пленуму Верховного суду України. В результаті чого ми отримаємо таке джерело права, як квазіпрецедент, під яким розуміються рішення вищих судових інстанцій нормативного характеру, що відповідають нормам права та мають обов'язково застосовуватись в аналогічних ситуаціях.

Це дозволить вітчизняній правовій системі відійти від концепції «усталеної судової практики» коли при тлумаченні та застосуванні норм кримінального права низка раніше прийнятих рішень є переконливим аргументом вірності тлумачення правових норм.

Одержано 20.04.2017

УДК 343.3/.7

Владислав Володимирович Загоруйко,

курсант навчально-наукового інституту контррозвідувальної діяльності
Національної академії Служби безпеки України

Науковий керівник: канд. юрид. наук Швидкова О. В.

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАННЯ ТЕРОРИСТИЧНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ В УКРАЇНСЬКОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Президент України Петро Порошенко ще після трагедії з малайзійським «боїнгом», яка є терористичним актом світового масштабу, заявляв, що Україна готує міжнародні позови, щоб організації «ДНР» та «ЛНР» отримали статус

терористів на міжнародному рівні. Але в самій Україні цей статус досі не визначений.

Така невизначеність вже має свої наслідки в судових процесах щодо подій на сході України. «На сьогоднішній день є декілька десятків звернень від громадян України, які знаходяться під вартою з обвинуваченнями стосовного їхнього залучення до діяльності терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», в яких є вимога роз'яснення правомірності дій правоохоронних органів та утримання цих осіб під вартою. Відсутність законодавчого акту, який визнавав би вищезазначені утворення терористичними, дає можливість використовувати це на свій захист в судді. СБ України та військова прокуратура кваліфікують діяльність організаторів та активних учасників «ДНР» та «ЛНР» за статтею 258-3 КК України, а деякі суди не знаходять підстав для такої кваліфікації і віддають перевагу використанню статті 260 КК України, бо зазвичай затримані заперечують участь у бойових діях і запевняють, що просто «стояли на шухері». І довести, що вони були пособниками терористів, дуже важко.

Найактивніше в напрямку визнання організації «терористичною» працюють США, Велика Британія та Канада. Найширший список мають США. США зараз відносять до терористичних майже 60 організацій. У законодавстві США передбачена спеціальна процедура визнання організації «терористичною». В Державному департаменті є Бюро із боротьби з тероризмом, яке збирає інформацію щодо конкретної організації й подає її на розгляд Держдепу, і Державний секретар разом з Генеральним прокурором ухвалює рішення. Після визнання іноземної організації «терористичною» Державний секретар повідомляє про це Конгресу, який має тиждень для перегляду цього рішення. За тиждень ухвала вноситься до спеціального федерального реєстру. В результаті чого представники терористів підлягають жорстким санкціям та повній ізоляції від цивілізованого світу.

На нашу думку цей процес є доволі досконалий та потребує уваги і в нашій країні. Наприклад створення комітету при МЗС України, яке б вело збір інформації та аналітичну обробку стосовно кожної організації є привабливою пропозицією для реформування. Це дало б змогу створити порядок визнання терористичних організацій за участю Міністра закордонних справ, Генерального прокурора та Верховної Ради України без участі суду.

Наразі зареєстровано законопроект № 2139/П від 05.04.2016 з назвою «Проект Закону про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення механізмів боротьби з тероризмом». Він передбачає вдосконалення процедури – надає право СБ України звертатися до Верховного Суду щодо визнання організацій терористичними. Це значною мірою спростить процедуру та дасть можливість швидшого розгляду справ у цій сфері.

Відповідно до доручення Комітет Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони на засіданні 30 березня 2017 р. розглянув проект закону і вирішив рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду в першому читанні, прийняти за основу. Згідно з цим законопроектом

змін потребує низка Законів України та інших нормативно-правових актів. Служба безпеки зможе ініціювати перед Радою національної безпеки і оборони України питання про прийняття рішення про включення терористичної організації, визнаної терористичною в іншій державі, в реєстр організацій, визнаних терористичними в Україні, Рада в свою чергу матиме повноваження щодо реєстру терористичних організацій та низку інших змін сучасному законодавстві.

Отже діяльності терористичних груп та організацій, які становлять небезпеку не тільки громадській безпеці, а й конституційному ладу та територіальній цілісності, необхідно протидіяти різними засобами, один з яких це запровадження механізму визнання таких злочинних організацій та організованих груп терористичними. Це дозволить підвищити ефективність протидії терористичній діяльності в Україні.

Одержано 20.04.2017

УДК 343.3/.7

Іван Валерійович Бова,

курсант навчально-наукового інституту контррозвідувальної діяльності

Національної академії Служби безпеки України

Науковий керівник: канд. юрид. наук Швидкова О. В.

КВАЛІФІКАЦІЯ НАДАННЯ ДОПОМОГИ НЕВИЗНАНИМ (САМОПРОГОЛОШЕНИМ) РЕСПУБЛІКАМ

Сучасна ситуація на Сході України зумовлює розвиток існуючих і появу нових форм та видів суспільно небезпечних діянь. Безперечно, це створює необхідність для удосконалення законодавства України, а саме внесення змін до КК України з метою приведення його у відповідність до сучасних викликів національній безпеці та обороні України з боку самопроголошених та невизнаних територіальних утворень.

Дії, які мають елементи надання підтримки невизнаним (самопроголошеним) республіці, суди, у більшості випадків, кваліфікують як злочини проти громадської безпеки, а саме за статтями 256 («Сприяння учасникам злочинних організацій та укриття їх злочинної діяльності»), 258-3 («Створення терористичної групи чи терористичної організації»), 258-4 («Сприяння вчиненню терористичного акту»), 258-5 («Фінансування тероризму») КК України, що мають меншу суспільну небезпечність, ніж «Державна зрада» та «Шпигунство».

Чинна редакція статті 111 КК України дає визначення державної зради. Втім, це визначення, перейшло зі статті 56 КК УРСР в редакції 1992 року, і тому не враховуються сучасні обставини вчинення злочину, а саме коли такі дії здійснюються в інтересах невизнаних або самопроголошених держав та, відповідно, не підпадають під визначення «іноземна держава».